

Námsætlan

Týskt

8. – 10. floksstig

Viðmerkingar

- Partar av innihaldinum í áður galdandi námsætlanum eru fluttir í stöðisnámsætlanina og aðrir partar í tilhoyrandi leiðbeiningar.

Tilhoyrandi skjöl

- Stöðisnámsætlan
- Leiðbeining – týskt 8.-9. floksstig
- Leiðbeining – týskt 10. floksstig

1. Samleiki

Fremmandamál eru portur út í heim og gera okkum før at koma í samband við onnur menniskju, lond og mentanir og at skilja, hvussu onnur búleikast og hugsa. Fremmandamál geva okkum fjøltáttaðar málførleikar og innlit í aðrar mentanir, sum eru týðandi førleikar í altjóða samvinnu og samstarvi um samfelagslig, handilslig og mentanarlig viðurskifti. Kunnleiki til fremmandamál og fremmandar mentanir vekir og fremur tolsemi. Kunnleiki til fremmandamál gevur okkum eisini innlit í okkara egna mál eins væl og onnur mál, alheimsbókmentir, vísindi, fagrar listir og søgu og ger okkum soleiðis meira tilvitað um egnan samleika.

Týskt er eitt av høvuðsmálunum í Evropa og er eitt ríkt mentanarmál við søguligum rótum og dýrgripum í bókmentum og list umframt týðandi frambrot í vísindum. Týskt er næststørsta vísindamál í heiminum.

At læra fremmandamál byggir á royndir og vitan úr móðurmálinum og øðrum fremmandamálum, sum longu eru tilgonað í og uttan fyri skúlan. Føroyskt og týskt eru bendingarmál, og tí er natúrligt at bera málini saman í undirvísingini og soleiðis styrkja másligu tilvitanina hjá næmingunum, bæði viðvíkjandi móðurmálinum og týskum. Dentur verður lagdur á at undirvísa í týskum máli, mentan, søgu og samfelagsviðurskiftum.

2. Endamál

Undirvísingin í týskum hevur til endamáls, at næmingarnir:

- ognu sær týskt mál sum virkið amboð og samskiftismiðil
- menna másliga tilvitan og kunnleika til týskt mál
- menna lesiførleikar og skriviførleikar í týskum
- ognu sær førleikar at skilja, umrøða og viðgera tekstir á týskum
- fáa kunnleika til mentanar- og samfelagsviðurskifti í londum og økjum, har týskt verður talað og nýtt, og innlit í millumtjóða sambond
- ognu sær vitan um másligt og mentanarligt fjølbroytni
- fáa innlit í, hvussu mentan, samleiki, siðir og virðir eru tongd at okkara fatan av heiminum.

3. Kjarnaøki

Lærugreinin týskt hevur fyra kjarnaøki, ið eru tey somu frá lægsta til hægsta stig. Økini umskarast og virka fyri ein stóran part saman í undirvísingini.

- Talaða málið

-
- Skrivaða málið
  - Málkunnleiki
  - Mentan og samfelag

Talaða málið

Kjarnaækið *talaða málið* snýr seg í týskum um, at næmingurin mennir sínar samskiptisfærleikar í týskum. Hetta kjarnaækið fevnir tí um at lurta, tosa og leggja fram í ymskum felagsligum høpi. Í undirvísingini skal tí hugt verða at ymskum samskiptissnildum og ymskum lurti- og taliháttum. Umráðandi er, at tosað verður á týskum máli í størst møguligan mun í undirvísingini.

Skrivaða málið

Kjarnaækið *skrivaða málið* snýr seg um, at næmingurin mennir sínar lesi- og skrivifærleikar í týskum. Hetta kjarnaækið fevnir um at lesa, fata og skriva við støði í ymskum tekstsløgum úr týskmæltum økjum. Í hesum sambandi verður arbeitt við ymskum lurti- og lesiháttum og hóskaði hjálparmiðlum. Kjarnaækið *skrivaða málið* snýr seg sostatt eisini um at víðka um orðfeingið, umframt viðgerð av tekstum, og er á tann hátt eisini við til at stuðla upp undir talaða málið.

Málkunnleiki

Kjarnaækið *málkunnleiki* snýr seg um, at næmingurin gjøgnum tekstir og samskipti fær innlit í og lærir seg grundleggjandi týskar ljóðreglur, bendingar og setningsbygnað, umframt at komið verður inn á semantikk í fremmandamálsligum høpi. Grundleggjandi kunnleiki til málbygnaðin í týskum mennir samskiptisfærleikan og málfatan næminganna sum heild.

Mentan og samfelag

Kjarnaækið *mentan og samfelag* snýr seg um, at næmingurin fær eina tilvitaða fatan av mentan og samfelag í londunum, har týskt er høvuðsmál. Í hesum kjarnaæki verður sostatt arbeitt við hóskaði evnum, sum eyðkenna mentan og samfelag í týskmæltum londum og økjum. Undirvíst verður tí í einum breiðum úrvali av tekstum á ymskum torleikastigum frá nýggjari og eldri tíð um almenn, mentanarlig og samfelagslig evni. Týðandi mentanarlig og samfelagslig viðurskipti í týskum máløkjum verða tikin við í undirvísingina.

4. Faklig førleikamál

Í fólaskúlanum hevur lærugreinin týskt endalig mál fyri 9. flokksstig og 10. flokksstig.

9. flokksstig – faklig førleikamál

Málið við undirvísingini er, at næmingurin dugir:

- at ognar sær fjølbroytt orðfeingi við støði í kendum samanhangum
- at kenna stavir og ljóð í málinum
- at úttala orð og setningar skilliga
- at lurta eftir og skilja høvuðsinnihaldið í tillagaðari talu ella samrøðu um gerandisevni, miðlað gjøgnum ymiskar miðlar
- at orða seg og greiða frá í lættskiltum málbúna um kend evni
- at nýta fastar orðingar og máliskur, sum koma ofta fyri í gerandismáli
- at nýta einfaldar samskiftissnildir
- at nýta sínar royndir úr móðurmálinum og øðrum málum til at menna nýggja málið
- at lesa og skilja høvuðsinnihaldið í lættskiltum tekstum, sum umboða ymisk tekstsløg
- at umseta hóskaði tekstir til týskt og úr týskum
- at nýta tvímálsligar orðalistar, orðabøkur og mállæruvirlit
- at skriva einfaldar setningar um kend evni í lættskiltum málbúna
- í ávísan mun at brúka sína málsligu vitan aktivt á luttum týskum máli
- at kenna vanligar regluligar formar úr ymiskum orðaflokkum
- at greina einfaldar setningar
- at greiða frá um mentan og livihátt í londum og økjum, har týskt verður talað, og bera saman við føroysk viðurskifti.

10. flokksstig – faklig førleikamál

Málið við undirvísingini er, at næmingurin dugir:

- at ognar sær fjølbroytt orðfeingi við støði í kendum samanhangum
- at nýta grundleggjandi ljóðreglur í málinum
- at samskifta týðiliga viðvíkjandi úttalu og setningsbygnaði
- at orða seg og greiða frá á einføldum, týðiligum máli um gerandisevni og viðgjørd evni
- at nýta fastar og siðbundnar orðingar og máliskur
- at lurta eftir og skilja høvuðsinnihald og týðandi smálutir í tillagaðari talu ella samrøðu, miðlað gjøgnum ymiskar miðlar

- at nýta ymiskar samskiptissnildir
- at nýta sínar royndir úr móðurmálinum og øðrum málum til at menna týska málið
- at lesa og skilja høvuðsinnihaldið í ymiskum sløgum av tillagaðum og ótillagaðum tekstum
- at umseta hóskaði tekstir til týskt og úr týskum
- at nýta tvímálsligar orðalistar, orðabøkur og mállæruvirlit
- at skriva stuttar tekstir
- í ávísan mun at brúka sína vitan aktivt á einføldum og týðiligum týskum máli
- vanligar formar úr ymisku orðafløkkunum
- at greina setningar
- at vísa á innlit í mentan, søgu og samfelagsviðurskipti í londum ella økjum, har týskt verður talað, og bera saman við føroysk viðurskipti.

5. Próvtøka

Næmingarnir fara til endaliga próvtøku á 9. flokksstigi og 10. flokksstigi.

9. flokksstig – próvtøka

Próvtøkuháttur á 9. flokksstigi

Hildin verður ein munnlig próvtøka.

Munnlig próvtøka á 9. flokksstigi

Próvhoyringin varir 20 minuttir, íroknað próvdøming. Fyrirreikingartíðin er 20 minuttir, íroknað útflýggjan av tilfari og leiðbeining.

Próvtøkutilfarið skal fevna um evni og øki, sum arbeiðt hevur verið við í undirvísingini. Í fyrirreikingini kann próvtakarin einans nýta útflýggjaða próvtøkutilfarið og orðabøkur. Undir próvhoyringini kann próvtakarin nýta próvtøkutilfarið og notur, sum hann/hon hevur gjørt í fyrirreikingartíðini.

Próvtøkan er tvíbýtt:

1. Fyrri parturin av próvhoyringini er ein samrøða við støði í framløgu próvtakarans av ókendum tilfari, sum próvtakarin hevur arbeiðt við í fyrirreikingartíðini. Tilfarið fevnir um ókendan tekst á umleið $\frac{1}{2}$ normalsíðu og lurtiroynd, sum samrøtt verður um á føroyskum.

2. Seinni partur er uttan fyrireiking og fevnir um upplestur á týskum úr einum stuttum, kendum tekstbroti á umleið $\frac{1}{4}$ normalsíðu, sum próvtakarin umsetir. Síðan verður samrøtt um kenda tekstin á týskum.

Ein normalsíða er 2400 tekn, íroknað millumrúm.

Sama próvtøkutilfar kann í mesta lagi verða nýtt tvær ferðir í sama flokki/bólki.

Dømingargrundarlag – munnlig próvtøka á 9. floksstigi

Í dømingini verður dentur lagdur á, í hvønn mun próvtakarin lýkur faklig mál, sum eru sett í lærugreinini. Dentur verður serliga lagdur á, at próvtakarin:

- skilir og dugir at greiða frá ókenda tilfarinum á føroyskum
- dugir at lesa og umseta kenda tekstin
- evnar at greiða frá kenda tekstinum á týskum.

Givið verður eitt próvtal við støði í einari heildarmeting av samlaða avriki próvtakarans, har hvør parturin telur $\frac{1}{2}$.

10. floksstig – próvtøka

Próvtøkuháttur á 10. floksstigi

Hildin verður ein munnlig próvtøka.

Munnlig próvtøka á 10. floksstigi

Próvhoyringin varir 20 minuttir, íroknað próvdøming. Fyrireikingartíðin er 20 minuttir, íroknað útflýggjan av tilfari og leiðbeining.

Próvtøkutilfarið skal fevna um evni og øki, sum arbeitt hevur verið við í undirvísingini. Í fyrireikingini kann próvtakarin einans nýta útflýggjaða próvtøkutilfarið og orðabøkur. Undir próvhoyringini kann próvtakarin nýta próvtøkuspurningin og notur, sum hann/hon hevur gjørt í fyrireikingartíðini.

Próvtøkan er tvíbýtt:

1. Fyrri parturin av próvhoyringini er ein samrøða við støði í framløgu próvtakarans av ókendum tilfari, sum próvtakarin hevur arbeitt við í fyrireikingartíðini. Tilfarið fevnir um ókendan tekst á umleið $\frac{1}{2}$ normalsíðu og lurtiroynd, sum samrøtt verður um á føroyskum.

-
2. Seinni partur er uttan fyrireiking og fevnir um upplestur á týskum úr einum stuttum, kendum tekstbroti á umleið $\frac{1}{3}$ normalsíðu, sum próvtakarin umsetir. Síðan verður samrøtt um kenda tekstin á týskum.

Ein normalsíða er 2400 tekn, íroknað millumrúm.

Sama próvtøkutilfar kann í mesta lagi verða nýtt tvær ferðir í sama flokki/bólki.

Dømingargrundarlag – munnlig próvtøka á 10. floksstigi

Í dømingini verður dentur lagdur á, í hvønn mun próvtakarin lýkur faklig mál, sum eru sett í lærugreinini. Dentur verður serliga lagdur á, at próvtakarin:

- skilir og dugir at greiða frá ókenda tilfarinum á føroyskum
- dugir at lesa og umseta kenda tekstin
- evnar at greiða frá kenda tekstinum á týskum.

Givið verður eitt próvtal við støði í einari heildarmeting av samlaða avriki próvtakarans, har hvør parturin telur $\frac{1}{2}$.